

Az ügyintézők „megfeledeztek” a kedvezményeikről

Honosítás – emberségesebben

Könnyebben kaphatnak magyar állampolgárságot január elsejétől a határon túli magyarok. Csökken a várakozási idő, és a költségek is mérséklődnek. A Szegeden élő, erdélyi származású Matuska Ágota szerint a változás már most is érzékelhető.

A Szegeden élő, erdélyi születésű Matuska Ágotának és Vajdaságból származó férjének Szegeden született ikergyermekei néhány hónappal ezelőtt még vízumkötelesek voltak Magyarországon. A most négyéves gyerekeknek vízumot már nem kell vásárolni, de a letelepedési engedélyükre és saját, magyar állampolgárságukra még várnak a szülők.

A fiatalok Szegeden, egyetemi tanulmányaik alatt ismerkedtek meg, és 1995-ben kapták meg a letelepedési engedélyt, majd később állampolgárságért folyamodtak. A költséges eljárásnál többek között – egészségügyi vizsgálaton estek át, és külön fizetni kellett az okmányok fordításáért is. Állampolgársági vizsgát nekik nem kellett tenni, mivel Magyarországon felsőoktatási intézményben tanultak. Hasonló helyzetben lévő ismerőseik közül sokan ennek ellenére vizsgáztak, mivel az ügyintézőknek nekik senki sem szolt, hogy a magyar diploma mentességet jelent.

A Matuska családéhoz hasonló kálváriát a jövőben a honosításért folyamodóknak nem kell járniuk, ugyanis a kormány terve szerint a magyar állampolgársági, valamint az idegenrendszeti törvény módosításával a honosítás egyszerűsödik és emberségesebbé válik: az adminisztratív folyamat a letelepedési engedélytől az állampolgársági

Matuska Ágota Szegeden született gyermekei nemrég még vízumkötelesek voltak Magyarországon

Fotó: Karnok Csaba

esküig 42 hónap helyett 19-20 hónapra csökken, a családtagok esetében pedig további kedvezmények várhatók.

Az eljárás egyszerűsödik a számítógépes rendszer beiktatásával, az okiratok az internetről is letölthetők lesznek. Megszűnik az állampolgársághoz szükséges orvosi vizsgálat, és már nemcsak a magyar felsőoktatásban diplomát szerettek mentesülnek az állampolgársági vizsga alól, hanem mindenki, aki bármilyen közoktatási intézményben magyar nyelven tanult.

Az állampolgársági esküért az eddigi 18 ezer forint helyett 5000 forintot kell majd fizetni.

A kettős állampolgárságra vonatkozó népszavazásért nem kárpótól a törvénymódosítás – Ágota szerint, viszont a már most is tapasztalható könnyítés és az ügyintézők segítőkészebb, pozitívabb hozzáállása mégis a szavazásnak köszönhető.

A változások várhatóan 2006. január elsejétől lépnek életbe.

G. ZS.

A Világ Igazává fogadták a makói Csala Sándornét

A Paskesz családot bújtatta

Izrael állam legmagasabb kitüntetését ítélte oda a Knesszet a makói Csala Sándornénak és – posztumusz – édesanyjának, amiért a holokauszt idején a Paskesz családot bújtatták, megmentve az ő életüket, egyben kockáztatva a magukét. Az idős asszony meghatottan fogadta a kitüntetés híré: bátorságáért korábban semmilyen elismerést nem kapott.

A most nyolcvankét esztendőss asszony huszonéves volt a holokauszt idején. Családjuk jól ismerte a Paskesz családot, hiszen ők cukorkát árultak, Paskeszék pedig élelmiszer-kereskedők voltak, nap mint nap találkoztak. Rózsika néni – lánykori nevén Gyűrösi Rozália – úgy emlékszik: barátság ugyan nem szövődött a két család között, ám kölcsönösen tisztelték egymást, megbíztak egymásban. Amint szaporodni kezdtek a zsidók elleni atrocitások, a családfő felajánlotta segítségét a városban hitközségi elnökként is ismert Paskesz Fülöpnek. Ám ő már a fronton volt, mire a helyzet odáig fajult, hogy gettót jelöltek ki a zsidóknak Makón. Felesége és lánya ettől függetlenül tartotta magát az adott szóhoz. Először Paskeszék hároméves lányát fogadták be, akiről az idegeneknek azt mondták, pesti rokongyerekek, majd később, a deportálások hírére az egész nyolctagú család menedéket kapott az Arany János utcai portán.

A családot az éj leple alatt Rózsika néni kísérte át hozzájuk, emellett ő gondoskodott élelmézésükről is. Ez sem volt egyszerű: lebukhattak volna azon, miért van szükség hirtelen ilyen sok

Az asszonyt a jövő hónapban köszöntik a makói zsinagógában

Fotó: Schmidt Andrea

élelemre – ő azonban mindig máshol vásárolt, így senki sem fogott gyanút.

Paskeszék öt hónapon át egy négyszer négy méteres melléképületben húzták meg magukat, ahonnan az udvarra sem léphetek ki. A bejáratot egy szekrényvel takarták el. Az asszony azt mondja: pontosan tudták, hogy életveszélyes dologra vállalkoztak, ám meg sem fordult a fejükben, hogy ne segítsenek. Végül, bár az egyik szomszédjuk gyanakodott, valamennyien átvészelték a nehéz idők.

A Paskesz család tagjai később szétszóródtak a nagyvilágban Kanadától Izraelig. A leszármazottak ma már több mint százan vannak, közülük sokan tartják is Rózsika nénnel a kapcsolatot: írnak neki, meglátogatják néha.

Az ő köszönetükön kívül az idős makói asszony az elmúlt évtizedek során semmiféle elismerést nem kapott bátorságáért. A Világ Igaza kitüntetésre egy fiatal makói történész, Urbancsok Zsolt terjesztette fel. Ő volt az, aki kutatásai során, miközben könyvet írt a makói holokausztról, a történetre felfigyelt. Urbancsok Zsolt elmondta: a Világ Igaza az izraeli állam legmagasabb kitüntetése, amit az ottani parlament, a Knesszet döntése alapján ítélnek oda.

Az eljárás általában évekig tart, az, hogy most néhány hónap alatt megtörtént, kivételes dolog – tudtuk meg a kutatótól. Az, akit a Világ Igazává fogadnak, emléklapketet és díszes oklevelet kap, illetve egy fát ültetnek a tiszteletére Izraelben.

Csala Sándornét a kitüntetés alkalmából valamikor június–július fordulóján köszöntik a makói zsinagógában; az ünnepségre várhatóan eljönnek a Paskesz család tagjai és az izraeli követség képviselői is. A hivatalos átadási ünnepség azonban novemberben, Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia székházában lesz. A világon eddig egyébként tizennyolcezer embert részesítettek hasonló elismerésben. Makón eddig csupán Csala Sándorné és édesanyja kapta meg. Mások valószínűleg nem is fogják: az eddigi kutatások szerint ugyan voltak, akik különböző módon segíteni igyekeztek a zsidókat, például értékeik elrejtésével, embereket viszont mások nem bújtattak.

CSALÁD IMRE

Időutazás a Délmagyarországgal: 1990, a szabad választások éve (81. rész)

Lippai Pál lett Szeged polgármestere

Ebben az évben képtelenek és a szó konkrét értelmében is fölkerül a korona a rendszerváltás folyamatára. A tavasszal megválasztott parlament többek közt hamarosan arról is dönt, hogy a koronás címerváltozatot választja az ország jelképévé. És egy eredménytelen népszavazás után ősszel sor kerül a helyhatósági választásokra is.

Az első szabad parlamenti választás azért is volt nagyon fontos, mert sok évre meghatározta az ország jövőjét. Az ellenzék által elért győzelem eredményeként felállt új parlamenti feladatok lett azután lezárni a rendszerváltás folyamatát.

Az MDF győzelme

A március 28-i DM már szinte végleges eredményt tesz közzé a választásról. Eszerint az országban az MDF 24,76%-ot (a megyében 38,66%-ot) szerzett, az SZDSZ 21,6 (13,28), az FKGP 11,89 (13,56), az MSZP 10,72 (7,35), a Fidesz 8,96 (6), a KDNP pedig 6,29 (4,65) százalékot. A választás eredményeként állt föl az MDF-FKGP-KDNP koalícióban az Antall-kormány, amely meglehetősen nehéz feladatok elé nézett.

Júliusban került sor arra a népszavazásra, mely arról volt hivatva dönteni: ki döntsön a köztársasági elnök személyéről, a parlament vagy a választópolgárok. A július 30-i DM tudósítása szerint a választás csúfos kudarcba fulladt. Ahogyan a lap írja: „Csongrádban a részeredmények delutáni összegzésekor 10,56 százalékos volt a szavazók aránya. A szavazásra jogosultak száma 361706, közülük csak 35050-en adták le voksukat. Szegeden 12 százalékos megjelentést regisztrálhattak a szavazatszámoló bizottságok. A községek között a legalacsonyabb százalékot – 2,5-öt – Csengeréről jelentettek, a városok közül Csongrádról 10,95 százalékot.”

Mivel a szavazás eredménytelen lett, a köztársaság elnökét azóta is az országgyűlés választja. Ahogyan ez már abban

DÉLMAGYARORSZÁG

80. évfolyam, 1. szám
1990. január 2., kedd

POLITIKAI NAPILAP

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ara: 4,30 forint

95 ÉV – 95 NAPBAN ELBESZÉLVE

Májusban lesz 95 éve, hogy megjelent lapunk, a Délmagyarország első száma. Az évforduló alkalmából egy kis múltbeli kalandozásra hívjuk olvasóinkat: 95 lapszámon át szemelvényeket közlünk a 95 évfolyam fontos és érdekes írásaiából. És bár az ilyen válogatások szükségképpen esetlegesek, bízunk benne, hogy olvasóink örömeiket lelik benne, és betekintést nyernek nemcsak az ország és Szeged közel egy évszázados történelmébe, hanem a Délmagyarország történetébe is. Sorozatunk eddig megjelent részei a www.tortenet.delmagyar.hu címen megtalálhatók.

az évben is történt. Az augusztus 4-i DM-ben ott a cím: „A Magyar Köztársaság elnöke: Göncz Árpád”. És a tudósítás: „Emlékezetes napja a nemzetnek a tegnapi. Szabad és demokratikus választási procedúrát követően elsőprő főlnyvel Göncz Árpádot választották a Magyar Köztársaság elnökévé. A Károlyi Mihály, Toldy Zoltán örökébe lépő író-politikus 68 éves.”

Súlytalan urnák

Mintha a tavaszi parlamenti választás nagy csatája fölemészttette volna az emberek szavazási hajlandóságát. Az október 1-jei DM „Bágyadt vasárnap, súlytalan urnák – Szegeden csak 27 százalék szavazott – Két hét múlva újrakezdjük” címmel tudósít a meglepően alacsony részvétellel lebonyolított helyhatósági választásról. Ahogyan a lap írja: „Szegeden érvénytelen volt a szavazás. A választásra jogosult állampolgároknak mindössze 27 százaléka járult az urnák elé. A 27 egyéni választókerületből – lapzártakor rendelkezésünkre álló, 17 órákor kiadott adatok szerint – a Belvárosban a 10.-ben és a 11.-ben a választópolgárok 37, a 18.-ban 38 százaléka ment el szavazni. A legkevésbé a lakóte-

Lippai Pál, Szeged első szabadon választott polgármestere, aki a liberális Fidesz támogatásával nyerte el tisztségét, Orbán Viktor társaságában

Fotó: DM/DV

lepieket – az újraközi 24., a makkosházi és az északi városrészi 22. választókerületben élők és az algyőieket érdekelte az önkormányzati testület összetétele.”

A második forduló eredményeként az október 24-i DM már a szegedi önkormányzati testület alakuló üléséről tudósíthat. Azon belül pedig arról, hogy a város első szabadon választott polgármes-

tere a szocialista évtizedek után dr. Lippai Pál lett.

Ahogyan a DM írja a vele készült, A város irányítása – liberális szemlélettel című interjúban: „– Abban bízom: a képviselő-testület döntései nem aszerint születnek meg, hogy melyik frakció terjeszti elő a javaslatot. Bízom abban is, hogy a képviselő-testületi munka so-

rán létrejövő csoportosulások nem a parlamenti frakciók leképeződésének felelnek majd meg hanem a konkrét ügy érdeme alapján alakulnak ki a különböző álláspontok.”

Válások és privatizáció

A gazdaságban jókora változásokat hozott ez az év. Többek között lapunk is ekkor került újra magántulajdonba a privatizáció során. Ahogyan a DM szeptember 15-i száma írja: „Csütörtökön késő este érkezett haza Budapestről, az MSZP székházából a kiadó és a szerkesztőség kis küldöttsége, amely részt vett a párt lap-privatizációs pályázatának értékelésén. A tárgyalások végén a következőkben egyeztek meg a felek: a Délmagyarország című napilap 56 millió forintért a társaság tulajdonába került, a kiadó vagyontárgyai – köztük a Délvilág című megyei napilap tulajdonjoga – pedig további 27 millióért vándoroltak a Délmagyarország Kft. birtokába.” Lapunk így gyakorlatilag francia tulajdonba került.

Sok tekintetben bizonytalan jogi helyzetbe kerültek cégek. Az állam vagy nem tudta, vagy nem igazán akarta gyakorolni tulajdonosi jogait, így sok tröszt felbomlott, és sok gyár önállósította magát. A DM „Széthulló gumabirodalmak? – Válni készül a gumigyár” címmel foglalkozik e témával az augusztus 3-i számában. Ahogyan a lap írja: „Úgy tűnik, a példa ragadós. Néhány hónapja a Mino szegedi gyáregysége vívta ki önállóságát, s szakadt el a fővárosi – időközben csödbe jutott – anyavállalatától. Most a szegedi gumigyár, a nagy Taurus vidéki gyáregysége rumkolt elő írásban az önálló lábra állás gondolatával.”

Akkor még mindenki úgy tartotta, hogy egyedül könnyebben megáll a lábán. Pedig a cégek bajai már komoly problémákat jeleztek, a szocialista gazdaság piaczgazdasági utóéletének válságát. Erre pedig aligha hozhattak megoldást a kalandos „gyárfoglalások”.

(Folytatjuk)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: SZÁVAY ISTVÁN